

WIELKIE
PYTANIA

GRZEGORZ
SZYMANOWSKI

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania filozofii zakres rozszerzony dla szkoły ponadpodstawowej (LO, Technikum)

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – prof. Radosław Cezary Gwizdon
dr Jan Łukasiuk
Katarzyna Szczepkowska-Szczęśniak
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Język? Nauka? A może człowiek?

Klasa / czas trwania lekcji:

klasa III, czas 2x45 min

Cele:

Po lekcji uczeń:

- a) przedstawia główne idee wczesnej filozofii analitycznej na przykładzie jednego z następujących autorów: George Edward Moore, Bertrand Russell, Ludwig Wittgenstein;
- b) charakteryzuje Szkołę Lwowsko-Warszawską na przykładzie osiągnięć jednego z jej przedstawicieli (Kazimierz Twardowski, Tadeusz Kotarbiński, Kazimierz Ajdukiewicz, Tadeusz Czeżowski);
- c) omawia jeden z następujących kierunków filozofii XX wieku: neopozytywizm, pragmatyzm, filozofia lingwistyczna;
- d) analizuje fragment jednego z dwóch tekstów: Medytacje o życiu godziwym Tadeusza Kotarbińskiego, O metafizyce, jej kierunkach i zagadnieniach Tadeusza Czeżowskiego.

Metody/Techniki/Formy pracy

Wyraźny podział na dwie części: wykładową (ok. godziny) i ćwiczeniową. Metody i techniki pracy: wykład ilustrowany (prezentacja), praca w grupach z tekstem i arkuszami TOC, mapa myśli. Sugerowane zastosowanie oceniania kształtującego (OK) przy pracy z arkuszami TOC. Odrębne zadania dla uczniów z SPE (umieszczonych w grupach według ich potrzeb) – powinni robić osobne mapy myśli.

Środki dydaktyczne:

- rzutnik i komputer
- karteczki dla uczniów (zielone, żółte, czerwone) – do pracy z OK.
- opcjonalnie – komputery lub smartfony.

Opis przebiegu lekcji:

- a) Zapisujemy na tablicy NaCoBeZU: Wiem, jak opisać poglądy szkoły analitycznej; Potrafię wyjaśnić, dlaczego możemy być dumni ze szkoły lwowsko-warszawskiej; wiem, w jakich kierunkach rozwijała się filozofia XX w.
- b) Wykład ilustrowany, przedstawiający główne idee filozofii analitycznej na przykładach: George Edward Moore’a, Bertrand Russella, Ludwig Wittgensteina, Szkołę Lwowsko-Warszawską na przykładzie osiągnięć jej przedstawicieli

- Kazimierz Twardowski, Tadeusz Kotarbiński, Kazimierz Ajdukiewicz, Tadeusz Czeżowski, omówienie pragmatyzmu, filozofia lingwistyczna i zastosowania prakseologii.
- c) Dzielimy uczniów na 4 grupy. Każda dostaje tekst do analizy (Kotarbiński lub Czeżowski) i odpowiada na pytania 1) Czy Kotarbiński sugeruje inną etykę niż znana ze starożytności? 2) Czy różnice są istotne? 3) na czym polegają podobieństwa do etyk starożytnych? Lub 1) Czy Czeżowski neguje metafizykę? 2) na czym polegają nawiązania do Platona? 3) Jaką rolę w rozważaniach Czeżowskiego pełni logika? Interpretacji dokonują na arkuszach TOC lub (zwłaszcza dla uczniów z SPE – w formie mapy myśli).
- d) Grupy przygotowują krótką prezentację swojej analizy. Może mieć charakter arkuszy TOC, mapy myśli, a nawet dramy (np. wywiadu z autorem).
- e) Uczniowie wykorzystują materiały i przygotowane scenki. Jedna grupa obsługuje teatrzyk, pozostałe zajmują widownię. Potem zmiana. Przeznaczamy na to nie więcej niż 10 minut lekcji.
- f) Proponujemy przemyśleć wnioski z prezentacji tak, by móc wyjaśnić NaCoBeZU. Gdy uczniowie będą gotowi, wyłożą zielone karteczki.
- g) Zakończenie – wybieramy jedną lub dwie osoby z zielonymi kartkami, by podsumować zajęcia. Wprowadzamy ocenę koleżeńską.

Komentarz metodyczny

Zajęcia zostały przygotowane zgodnie z założeniami konstruktywizmu (patrz: program s. 2-3 i bibliografia), metoda podająca stanowi wyjście do samodzielnego zdobywania wiedzy. Nauczyciel w każdym z etapów pyta uczniów czy rozumieją sposób rozwiązywania zadań, jeżeli występują jakieś wątpliwości próbuje wyjaśnić rozwiązania. Dotyczy to w szczególności uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Przewidziano dla nich alternatywne formy aktywności, wsparcie nauczyciela na każdym etapie pracy z tekstem. Wykład posiada ilustracje ułatwiające jego recepcję, prezentacja jest zrobiona przy użyciu bardzo dużych liter i zasady minimum informacji niezbędnych na slajd. Ewaluacja jako opinia uczniów o formie prowadzenia zajęć; pozyskanie informacji zwrotnej dla nauczyciela o efektach i atrakcyjności zajęć – niezbędna w doskonaleniu zajęć.

Nauczyciel może poddać lekcję autorefleksji, zachęcając uczniów do odpowiedzi na pytania:

Czy taka forma pracy uczy i zachęca uczniów do samodzielności?

Czy materiały zostały adekwatnie dobrane do możliwości wszystkich uczniów?